

Θεάτρου Πόλις. Διεπιστημονικό περιοδικό για το θέατρο και τις τέχνες

Τόμ. 1, Αρ. 1 (2017)

Τεύχος 3-4 (2017-2018) ΕΠΙΔΑΥΡΟΣ: ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ, ΣΥΓΚΛΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΛΙΣΕΙΣ

Horror Vacui

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΑΒΒΙΔΗΣ

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΣΑΒΒΙΔΗΣ Γ. (2023). Horror Vacui. *Θεάτρου Πόλις. Διεπιστημονικό περιοδικό για το θέατρο και τις τέχνες*, 1(1), 174–176. ανακτήθηκε από <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/theatrepolis/article/view/34454>

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΑΒΒΙΑΔΗΣ

Horror Vacui¹

Εισαγωγή

Πλήθος θεάτρων μικρών διαστάσεων ξεπροβάλλουν εδώ και πολλές δεκαετίες στον δημόσιο χώρο. Τα συναντάμε σε πλατείες, σε παιδικές χαρές, σε παραλίες, δίπλα ή μέσα σε εκπαιδευτικά και αθλητικά κέντρα κλπ. Στην ουσία πρόκειται για εκατοντάδες θεατρόμορφα γλυπτά, επειδή δεν εκπληρώνουν τη σύμβαση της θεατρικής διαμεσολάβησης – κάτι τέτοιο θα απαιτούσε την σύμπραξη ενός ενδιαφερόμενου κοινού –. Στην ουσία αυτά τα γλυπτά γεμίζουν διακοσμητικά τον κενό χώρο καλύπτοντας ένα «περίσσειμα» που θέλει «πλήρωση.» Τα μικρά αυτά θέατρα παραμένουν έτσι χειρονομίες συμβολικών καταλήψεων του δημόσιου χώρου από επίσημους φορείς. Αφήνουν θετικές εντυπώσεις χωρίς οικονομικό ή πολιτικό κόστος. Αμέσως μετά τα εγκαίνια και την κοπή της κορδέλας βυθίζονται στη λήθη της αφάνειας.

Αρχιτεκτονική της μνήμης: η φθίνουσα σύνδεση με την ιστορία.

Αυτές οι μινιμαλιστικές φόρμες, τα κυκλικά δάπεδα με κερκίδες να τα περικλείουν από τη μια πλευρά, είναι επινοήσεις των δημαρχείων. Αρχικά κατασκεύαζαν κτίσματα ανάλογου μέγεθος με τα αρχαία θέατρα, ικανά να υποδεχτούν παραστάσεις. Στη συνέχεια, επήλθε κορεσμός από τέτοιου είδους κατασκευές και η κλίμακα σμικρύνθηκε έτσι ώστε τα θέατρα αυτά να είναι προσαρμόσιμα σε οποιοδήποτε χωρικό σχήμα. Η λειτουργική εφαρμογή λοιπόν, «θυσιάστηκε» προς όφελος της συμβολικής χειρονομίας. Όπως και τα περισσότερα αρχαία θέατρα στην Ελλάδα, τα θεατράκια αυτά παραμένουν λειτουργικά αχρησιμοποίητα. Μ' αυτό τον τρόπο εξαπλώνεται ένα γλυπτικό δίχτυ επιτηδευμένης ελληνικότητας, νομιμοποιώντας εικονικά την σύνδεση των χώρων αυτών με την ένδοξη ιστορία, μέσω της ανάκλησης αρχαίων θεάτρων. «Δεν έχει σημασία τότε έχει

¹ *Horror Vacui*, Φόβος του κενού. Επιστημονικά, η απέχθεια της φύσης για τον κενό χώρο όπως τη προσδιορίζει ο Αριστοτέλης στην «Φυσική» (Τέταρτο βιβλίο, κεφ. 6-9). Μεταφορικά, η έννοια *Horror Vacui* εισήχθη στην θεωρία της τέχνης από τον Μάριο Πράτς (Mario Praz) που εντοπίζει τον φόβο του κενού στην υπερβολική κάλυψη μιας επιφάνειας με διακοσμητικά στοιχεία.

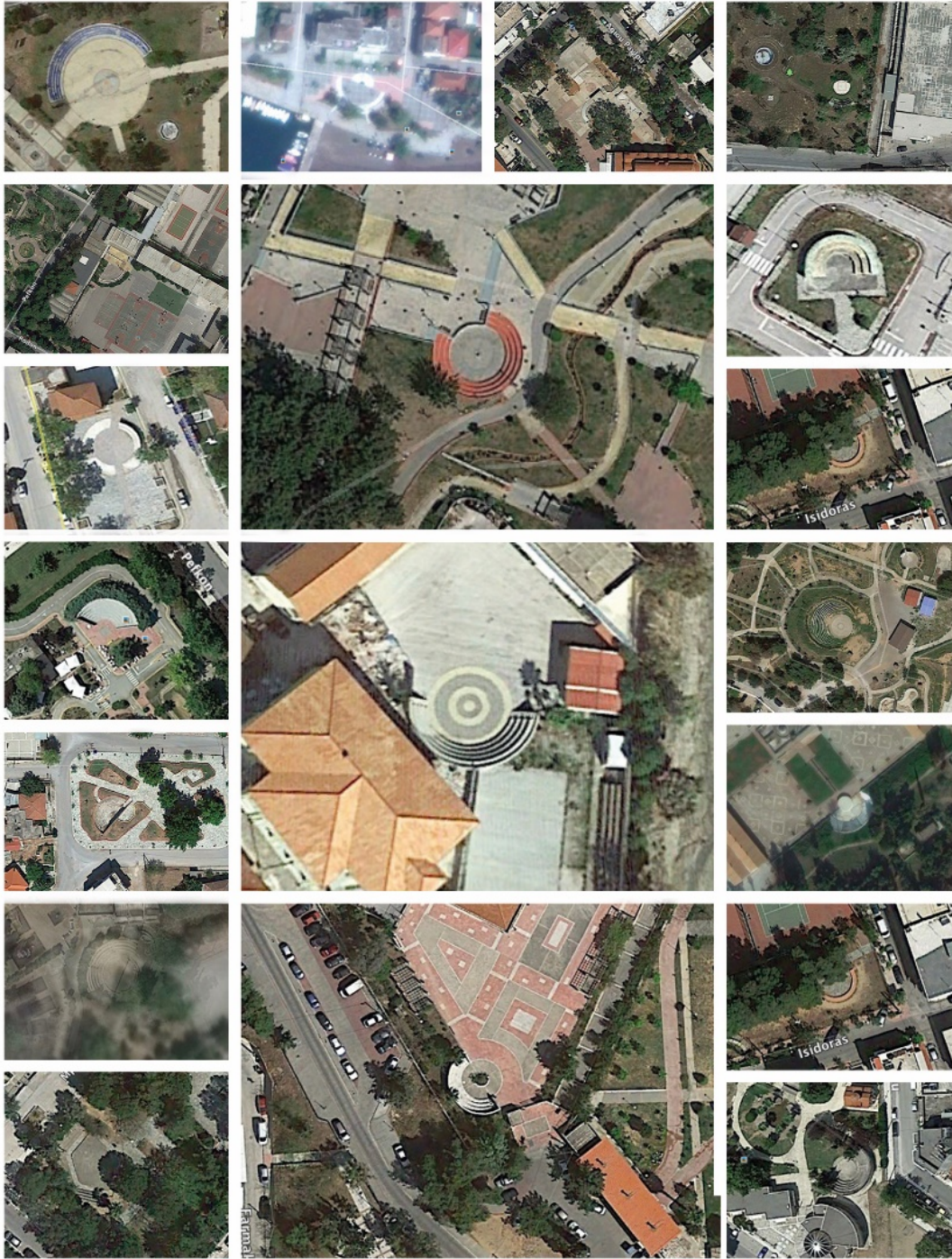
κτιστεί ένα αρχαίο θέατρο, αρκεί να αναγνωρίζεται μορφολογικά,» φαίνεται να μας «δηλώνουν» αυτοί οι μικροκλώνοι της Επιδαύρου. Η δοξασία της Δύσης απέναντι στη αρχαία Ελλάδα (και του θεατρικού της θεσμού) δικαίωσε οποιαδήποτε αφηγηματική προσπάθεια των νεοελλήνων να θεμελιώσει ένα έθνος *tabula-rasa*. Μέσω της συμβολοποίησης της έννοιας «θέατρο», οι μινιμαλιστικές αυτές *copy-paste* επεμβάσεις, αποφεύγουν τον εποικοδομητικό και συγκρουσιακό διάλογο της κοινωνίας. Επιπλέον, κάνουν διακριτά πολλά κενά στον δημόσιο (μη)διάλογο, ενώ παραδόξως αποσκοπούν στην «πλήρωση» του κενού χώρου.

Τροφή για σκέψη: Κάποιες πρώτες ιδέες για την αποσυμφόρηση από σύμβολα.

Σ'ένα μεγάλο αριθμό από θεατράκια, διάσπαρτα σε όλη την Ελλάδα, καλούνται τυχαίοι παρευρισκόμενοι, να «παίζουν» το ολιγόλεπτο απόσπασμα ενός ρόλου (π.χ. ένα ρόλο από θεατρικό έργο που πραγματεύεται συμβολισμούς της εξουσίας). Οι ερμηνείες καταγράφονται ψηφιακά και μεταδίδονται σε πραγματικό χρόνο στην Επίδαυρο. Ο χρόνος μετάδοσης των αποσπασμάτων συντονίζει τα άτομα διαδικτυακά.

Αυτή η αποσπασματικότητα που «ενώνει» τους τυχαίους ερμηνευτές σε μια ενιαία αφήγηση μόνο μέσω της εικόνας, αγνοεί πλήρως τις συμβάσεις του θεατρικού θεσμού. Για παράδειγμα, δεν έχει σημασία το εάν παρευρίσκονται θεατές στις κερκίδες των μικρών θεάτρων την ώρα της καταγραφής/μετάδοσης ή όχι. Επιπλέον, δεν έχει σημασία το σημείο όπου παίζεται η αποσπασματική σκηνή, ούτε το εάν ο/η τυχαίος/α ηθοποιός γνωρίζει την συνολική αυτή προσπάθεια. Μέσω της ηλεκτρονικής σύνδεσης, η συλλογή των αποσπασματικών ερμηνειών συνθέτει μια παράλογη αφήγηση στο πραγματικό αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου, την οποία παρακολουθεί κοινό. Με το ίδιο σκεπτικό θα μπορούσε να παιχτεί μια συμφωνία, έτσι ώστε οι μουσικοί να παίζουν απομονωμένα στα διάσπαρτα θεατράκια. Εκεί, η παρουσία τους δεν βγάζει κάποιο ακουστικό νόημα (οι ίδιοι θα συνδέονται ακουστικά μεταξύ τους, εξ'αποστάσεως). Ως ζωντανή μετάδοση στην μικρή Επίδαυρο, οι θεατές μπορούν να παρακολουθήσουν το συνολικό πείραμα κάνοντας ζάπιγκ στις εικόνες των μεμονωμένων μουσικών που προβάλλονται σε μεγάλη οθόνη.

Η πραγματικότητα γίνεται φαντασμαγορική. Η συμβολοποίηση αναιρείται.

Πηγή: Google Earth